

NOM DE LA LLICENCIATURA: PERIODISME

CURS: 1995-96

DENOMINACIÓ OFICIAL DE L'ASSIGNATURA: Teoria i Pràctica de la Redacció

Periodística

CODI: 20693

NOMBRE DE CREDITS (TEORIA +PRACTICA): 10

SEMESTRE: Primer Quadrimestre

PROFESSOR RESPONSABLE : Francesc Burguet Ardiaca

OBJECTIUS: Proporcionar a l'alumna/e el domini de les tècniques bàsiques de redacció del periodisme informatiu (titular, breu, notícia, lliçó, roda de premsa...), i alhora, de manera paral·lela i complementària, dotar-los d'una formació teòrica, fonamentada en una adaptació parcial dels conceptes substancials de la TEORIA DEL TEXT (coherència global, text i context, interpretació implícita i explícita, nocionalització, ampliació del context dintre del text, focalització, locució, inlocució, perlocució...) que els permeti, a través de l'observació i l'anàlisi comparada, una reflexió (auto)crítica sobre la labor informativa, des d'una perspectiva transdisciplinari: periodística, ideològica, lingüística i ètica. Es tracta, doncs, de facilitar-los uns coneixements teòrics que defugen de l'epistemologia abstracta, errma, i en contra proclamen la seva naturalesa instrumental: una teoria enfocada a l'aplicació, no en una dimensió prescriptiva sinó explicativa de la producció periodística informativa.

PRACTIQUES: Diàries, destinades a l'aprenentatge progressiu de les fórmules i elements bàsics del periodisme informatiu (estructura i caràcter de la redacció informativa, breus, llets, titulars, cos de la informació, fonts, inserció i atribució de declaracions...)

METODE D'AVALUACIÓ: Avaluació continuada. Si els objectius de l'assignatura són els expressats en l'apartat OBJECTIUS, sembla raonable una avaluació continuada de l'evolució dels alumnes, per tal de verificar el progressiu domini de l'ofici periodístic i el grau de maneig de l'instrumental d'anàlisi. Així que es constata que l'alumne ha adquirit un domini professional de TOTS els elements i fórmules de la labor informativa i una capacitat d'anàlisi dels textos informatius consistent, coherent i resolutiva, es considera que l'alumna/e ha superat positivament el curs. Si l'avaluació és negativa, insuficient, l'alumna/e té el dret elemental daprovar l'assignatura en l'examen final, obviament.

Maig 1995

TEORIA I PRÀCTICA DE LA REDACCIÓ PERIODÍSTICA (20693)

Professor: F. Burguet Ardiaca

INTRODUCCIO

La comunicació humana. La comunicació de masses. Mitjans de comunicació de masses: característiques i funcions. Informació i comunicació. El dret a informar, de ser informat, a opinar.

TEMA I

El periodisme com a informació d'actualitat. Característiques del discurs periodístic: actualitat, novetat, veracitat/versemblança, periodicitat, interès. Periodisme, periòdic: el període, concepte determinant de l'actualitat periodística; actualitat real i actualitat periodística, temps real i temps periodístic. Espai i temps, condicionants de la informació periodística. De la realitat infinita a la informació limitada: fets, notícies. Realitat, versions de la realitat. Notícia, informació i realitat: la noticia, construcció del present? El paper del periodista, "gatekeeper". Funcions socials dels mitjans de comunicació: Informar, formar, persuadir, entretenir.

TEMA II

Llenguatge(s) periodístic(s) i estil periodístic (informatiu). Llenguatge periodístic i llengua literària. Llenguatge i funció periodística. Finalitat del llenguatge periodístic. Característiques del llenguatge periodístic: claredat, concisió, precisió... Llegibilitat i comprensiibilitat. Economia del llenguatge informatiu: màxim d'informació, mínim d'espai o temps.

TEMA III

Introducció general als gèneres periodístics. Gèneres informatius (relat) i gèneres d'opinió (comentari). Informació, interpretació, opinió. Els graus de la interpretació: implícita (informació), explícita i formal (interpretació).

TEMA IV

El procés de la informació. Obtenció de la informació: fonts; tipologia, credibilitat, importància. Mètodes: declaracions, entrevistes, discursos, debats, rodes de premsa, comunicats, sentències. Agències d'informació. Anàlisi de la informació: Què és notícia; què és important. Interpretació i context. Contrastar, verificar la informació. Objectivitat, imparcialitat. Selecció de la informació: Exclusió, inclusió. Jerarquizació, identificació, atribució. El pes de la política. El pes dels noms propis. Nucli i perifèria del diari. Desenvolupament de la informació.

TEMA V

El procés de la informació (2). Avaluació: exclusió, inclusió, jerarquització, atribució, contrast, verificació. Angle i punt de vista del periodista. Objectivitat/subjectivitat, intencionalitat, interpretació, veracitat (contrast, verificació), imparcialitat, honestitat. Condicionants que actuen sobre el periodista: polítics, ètics, econòmics, ideològics...

TEMA VI

La Notícia. Concepte i aproximacions a la definició de notícia. Notícia i informació. Què és notícia: interès públic, interès del públic. Valors de la notícia: proximitat, impacte, prominència, conflicte, conseqüències, raresa, noms propis, actualitat... Notícia/informació: la interpretació implícita, subjacent, latent. L'estil informatiu.

TEMA VII

Estructura de la notícia. Coherència informativa. La fórmula de les sis "W": la piràmide invertida. Ordre cronològic, ordre narratiu, ordre informatiu. Estructura: títol, lid, cos de la notícia/informació. Lid (paràgraf d'entrada de la informació): concepte, evolució, tipologia. El context del lid. El desenvolupament de la informació: el cos de la notícia. Forma i ordre de l'exposició: superestructura i coherència. Ordre de la informació. Coordinació i juxtaposició temàtiques. Tractament de les informacions de contingut discursiu (rodes de premsa...): fonts de la informació; citacions directes i indirectes; literalitat i perversió del sentit; manipulació; atribució, identificació. Els verbs d'atribució; fórmules bàsiques de l'atribució i la inserció de declaracions; titulació de les informacions de contingut discursiu. Usos i abusos de les frases de transició; les paraules clau.

TEMA VIII

Tipologia de la notícia.

TEMA IX

Titulació: concepte, evolució i finalitat dels titulars. Relació del títol amb el lid i el cos de la informació. El temps verbal del titular. Elements de titulació: títol, subtítol, destacats, titulets, epígrafs... Menes de titulars: títol expressiu, títol apel·latiu, títol informatiu. Títols informatius: estàtics i dinàmics. Títol interpretatiu. Titulació dels actes de parla (declaracions, rodes de premsa...). Titulació i signes de puntuació.

TEMA X

Les fonts informatives. Concepte i classificació de les fonts. Relació entre periodista i font. Credibilitat de la font: es pot reproduir i atribuir, es pot

B I B L I O G R A F I A

reproduir i atribuir amb reserves; es pot reproduir però no atribuir, no es pot reproduir ("off the record"), filtracions, rumors... El periodista davant la font: verificació, contrast, atribució.

TEMA XI

Les agències d'informació. Origen, desenvolupament. Tipus d'agències. L'estil d'agència

TEMA XII

El periodista. El paper del periodista en la premsa actual. Generalistes i especialistes. Marc jurídic, polític i social del periodisme: codi deontològic; estatut de redacció; secret professional; codi penal i llibertat d'expressió. La responsabilitat del periodista. El defensor del lector. Associacions professionals i sindicals dels periodistes.

TEMA XIII

La fotografia periodística. El valor de la fotografia periodística. Fotonotícia, fotografia complementària, fotografia il·lustrativa. Peu de foto.

TEMA XIV

Infografia i altres grafismes. Definició i història de la infografia. Tipologia de l'infografisme. Símbols, recursos i altres il·lustracions. Retrat i caricatura. L'acudit gràfic.

TEMA XV

Els models de diari: a la recerca del públic. Origen. Tipologia i característiques: contingut, format, disseny, llenguatge, recursos gràfics. La primera pàgina: declaració de principis. Tendències actuals.

TEMA XVI

Les normes d'estil en la premsa. El llibre d'estil: concepte, funció, característiques, continguts. El llibre d'estil, conseqüència i configuració del model de diari.

TEMA XVII

El procés de producció. La redacció, unitat bàsica de producció. Organització de la redacció. Categories i funcions dels periodistes. Les rutines del treball periodístic. Treball en equip i jerarquia.

TEMA XVIII

La tecnologia a la premsa escrita. Evolució. La informatització, avantatges i inconvenients. Estructura d'una redacció informatitzada. Influència de les noves tecnologies de la informació (NTI) sobre el procés informatiu. Periodisme electrònic.

BENITO, Angel: Teoría general de la información. Guadiana de Publicaciones, 1973
BENITO LOBO, José A. : Manual práctico de puntuación. Edinumen, 1992
BORRAT, Héctor : El periódico, actor político. Gustavo Gili, 1989.
BUSTAMANTE, Enrique : Los amos de la información en España. Akal editor, 1982
CASASUS, José M. : Ideología y análisis de medios de comunicación. Dopesa, 1972
CASASUS, J. M. : Iniciación a la periodística. Editorial Teide, 1988
CASASUS, J. M./ ROIG, X. : La prensa actual; introducció als models de diari. Edicions 62, 1981

CASASUS, J. M. / NUÑEZ LADEVEZE, L. : Estilo y géneros periodísticos. Triel, 1991
CASSANY, Daniel : Descriure escriure. Editorial Empúries, 1989
CEBRIAN, J. L. : ¿Qué pasa en el mundo? Los medios de información de masas. Salvat editores, 1981

COL.LEGI DE PERIODISTES de Catalunya : Estatut-marc de redacció. 1991
COL.LEGI DE PERIODISTES DE CATALUNYA : Codi deontològic. 1992
COROMINA, Eusebi : El 9 Nou. Manual de redacció i estil. Eumo editorial, 1991
DIARI DE BARCELONA : Un model de llengua pels mitjans de comunicació. Empúries, 1987
DARY, David : Cómo redactar noticias. Marymar, 1976
DOVIFAT, Emile : Periodismo, I y II. Uteha, 1964
FAGOAGA, Concha : Periodismo interpretativo, el análisis de la noticia. Mitre, 1982
FERNANDEZ BEAUMONT, J. : El lenguaje del periodismo moderno. SGEL, 1987
FISHMAN, Mark : La fabricación de la noticias Tres Tiempos, 1983
FONTCUBERTA, Mar : Estructura de la noticia periodística. ATE, 1980
FONTCUBERTA, Mar (ed.) : El periodismo escrito. Mitre, 1986
FONTCUBERTA, Mar : La noticia, pistas para percibir el mundo. Paidós, 1993
FRAGUAS DE PABLO, María : Teoría de la desinformación. Edit. Alhambra, 1985
GIFREU, Josep : Estructura general de la comunicación pública. Pòrtic, 1991
GOMEZ MOMPART, J.L. : Los titulares en prensa. Mitre, 1982

GOMIS, L. : El medio media. Mitre, 1987
GOMIS, L. : Teoría dels gèneres periodístics. Generalitat de Catalunya, 1989
GOMIS, L. : Teoría del periodismo. Cómo se forma el presente. Paidós, 1991
GOMIS, L. : La noticia, dret humà. Barcanova, 1993

HERNANDO, Bernardino : Lenguaje de la prensa. Eudema, 1990
IMBERT, Gerard / VIDAL BENETYTO, J. (eds.) : "El País" o la referencia dominante. Mitre, 1986

LAZARO CARRETER, F. Lenguaje en periodismo escrito. Fundación March, 1977
MARTIN VIVALDI, G. : Géneros periodísticos. Paraninfo, 1987
MARTINEZ ALBERTOS, J.L. : Curso general de redacción periodística. Mitre, 1983
MARTINEZ ALBERTOS, J.L. : El lenguaje periodístico. Paraninfo, 1989
MOLLA, Toni : La llengua dels mitjans de comunicació. Bromera, 1990

- 54
- NONÉZ LADEVEZE, Luis : El lenguaje de los media. Piràmide, 1979.
- NONÉZ LADEVEZE, LUIS : Manual para periodismo. Ariel, 1991
- OLIVA, LLÚCIA / SITJA, Xavier : Les notícies a la televisió. Institut RTVE, 1990
- PRADO, Emilio : Estructura de la información radiofónica. Mitre, 1987
- PAÍS, EL : Libro de estilo. Prisa, 1990
- RODRIGO ALSINA, Miquel : La construcción de la noticia. Paidós, 1990.
- RODRIGO ALSINA, Miquel : Los medios de comunicación ante el terrorismo. Icaria, 1991
- RODRIGUEZ JIMÉNEZ, V. : Manual de redacción. Paraninfo, 1990
- RODRIGUEZ, Félix : Prensa y lenguaje político. Fundamentos, 1991
- SECANELLA, Petra M. : El lidi fórmula inicial de la noticia. Mitre, 1987
- SECO, Manuel : Diccionario de dudas y dificultades de la lengua española..Espasa, 1986
- SMITH, A. : Goodbye, Gutenberg. La revolución del periodismo electrónico. Gustavo Gili, 1983
- STRENTZ, H. : Periodistas y fuentes informativas. Marymar, 1983
- SOLA, Joan / PUJOL, Josep M. : Tractat de puntuació. Columna, 1989
- TIMOTEO ALVAREZ, Jesús : Historia y modelos de la comunicación en el siglo XX.
El nuevo orden informativo. Arie, 1987
- TUBAU, Iván : El humor gráfico en la prensa del franquismo. Mitre, 1987
- TUBAU, Iván : Periodismo oral. Paidós, 1993
- TUCHMAN, Gaye : La producción de la noticia. Gustavo Gili, 1983
- URABAYEN, Miguel : Estructura de la información periodística. EUNSA, 1993
- VAN DIJK, Teun : La noticia como discurso. Paidós, 1990
- WARREN, Carl N. : Géneros periodísticos informativos. ATE, 1975
- WRIGHT, Charles R. : Comunicación de masas. Paidós, 1971.